

Írómappa - Két jelenet Nagy Sándor (Eskandar) történetéből

Könyvtár – Könyvművészeti gyűjtemény

Leltári szám:	16286
Készítés ideje:	1830 - 1840
Készítés helye:	Irán (Perzsa Birodalom)
Anyag:	bőr; papír
Technika:	festett, lakkozott; kézi aranyozás; kréta alapozás
Méretetek:	magasság: 46,7 cm szélesség: 62 cm vastagság: 0,6 cm súly: 850 g

A mappa két belső oldalán egy-egy fiatal lovas vadász látható a külső oldalakat titokzatos éjszakai jelenetpár díszíti. Az egyik jelenet előterében gyertyás apródok szerepelnek, amint egyik társukat a magasba emelik, és egy hegy felé fordítják, miközben a háttérből lovassereg érkezik. Baloldalt koronás királyalak emeli jobbját egy fáról lógó kalitka felé. A király nem más, mint Nagy Sándor (Eskandar Rumi), aki legendás hódításai vége felé eljutott a beszélő madarakhoz is. Az egyik madár elmagyarázza Nagy Sándornak, hogy mi történik a látóhatár peremén. Már látjuk is az eseményt: lassan alkonyodik, s a fához támasztott létra fölött Esrafil, a halál – és majdan az Utolsó Ítélet – angyala éppen megfújja harsonáját. A másik jeleneten az apródoktól kísért lovas király és serege egy állatfejű rügyeket hajtó fához érkezik, ugyancsak éjszaka. Ez a világ titkait ismerő, beszélő *Vaq-vaq* fa, amelyhez Ferdowsi elbeszélése szerint Nagy Sándor nem sokkal a halála előtt vetődött el. A katonák egy része lováról leszállva, segédek gyertyafényében áll a vízparton, halakkal a kezükben. A jelenet bal oldalán két nimbuszos, szent ember térdel: egyikük kezében ugyancsak egy hal látható. E figurák a történet egy másik epizódjából valók: az élet vizében megmártózó Kezr – Ferdowsinál Nagy Sándor szolgája – és Elyas próféta Nagy Sándorral együtt keresték a titkos forrást, és a sötétségben eltévedő világhódítóval ellentétben meg is találták azt.

A mappán tehát az illusztrált *Sahname*-kéziratok számos egymást követő részlete sűrűsödik össze két jelenetté, amelyek inkább egy képi hagyományhoz igazodnak, mintsem konkrét szövegekhez. Elyas és a vízhez érintve életre kelő sózott hal például nem Ferdowsinál, hanem a muszlim hagyományirodalomban, valamint Nezami elbeszélésében szereplő elem.

Irodalom

- Szerk.: Kelényi Béla, Szántó Iván: Lakk munkák és rokon műfajok. *Két korszak határán. Perzsa művészet a Qádzsár-korban (1796-1925)*. Hopp Ferenc Kelet-Ázsiai Művészeti M., Budapest, 2010. - p. 158. Nr. K.2.1.1. (Szántó Iván)

